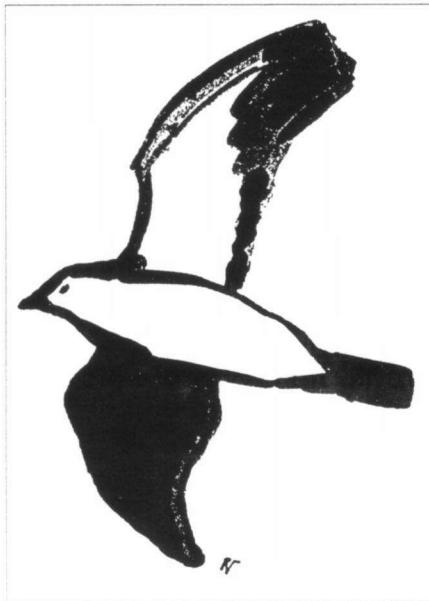

Toen leden van de vogelwerkgroep begin maart 1998 van het enkele jaren geleden opgespoten eilandje in het Eemmeer van alle begroeiing ontdeden, konden zij niet bevroeden dat zich enkele maanden later twee voor het Gooi volledig nieuwe broedvogelsoorten zouden gaan vestigen: zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw.

Dick A. Jonkers

Nieuw voor het Gooi: kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw

Het eilandje dat ruim een jaar geleden is gecreëerd dient als vervanging voor het eilandje De Hoef in het Gooimeer. Dit had een dubbele functie: eilandje met aanlegsteiger voor recreanten en deels toegankelijk en eveneens broedgebied voor vogels. Die laatste functie is voor de visdieven en kokmeeuwen volledig verloren gegaan. Ondanks afscherming door een hek dringen toch nog steeds recreanten die het niet zo nauw nemen in dit deel door, waardoor er veel onrust is. Verder is het oorspronkelijke kale en zandige deel volledig begroeid geraakt met grassen, andere planten en struiken. Het visdieveneiland, zoals het nieuwe eilandje al gauw werd genoemd, ligt ten zuidoosten van het eiland de Dode Hond. Het is nog geen hectare groot en mag niet worden betreden. In een ruime zone rondom mag bovendien niet worden gevaren en voor anker worden gegaan. Meteen na de aanleg was het al bezet door visdieven en kokmeeuwen. Het wordt door zeer veel vogels als rustplaats gebruikt. Aalscholvers komen er om hun veren te drogen, grote groepen nijlganzen en grauwe ganzen houden zich er geregeld op, scholeksters en grutto's vliegen er in bepaalde periodes

Zilvermeeuw Tekening: R. Veltkamp

af en aan. Het hele jaar door is het er een komen en gaan van vogels.

Door Staatsbosbeheer wordt jaarlijks bijgehouden hoeveel broedparen er voorkomen. In 1998 waren dat ruim 700 paren visdieven en bijna 600 paren kokmeeuwen. Ook werden er enkele nesten van kuifeenden, zilvermeeuwen, een nest van een krakeend en een van een nijlgans gevonden (mededeling J. Kuijer).

Broedgeval

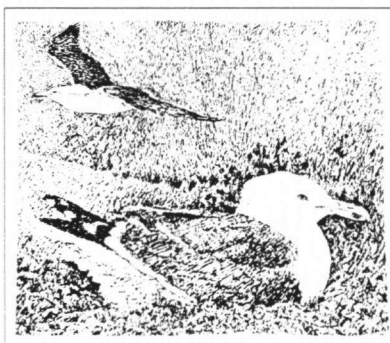
Tijdens een tocht met de boot van Staatsbosbeheer op 13 juni

1998 zagen wij behalve de genoemde meeuwen ook een kleine mantelmeeuw zitten. Omdat dit op een broedgeval duidde besloten we even aan land te gaan om te controleren of deze veronderstelling juist was. Tussen en aan de rand van de inmiddels toch weer hoog opgeschoten begroeiing vonden we twee zilvermeeuwen met eieren. Iets verderop op een open stuk, vrijwel op de plaats waar we de kleine mantelmeeuw zagen, het nest met twee eieren van deze soort. Voor beide soorten is het de eerste keer dat het broeden op het visdieveneiland is vastgesteld.

In 1997 werden in het broedseizoen dwergmeeuwen met jongen bij het eiland waargenomen. Of de soort hier toen gebroed heeft kon niet worden vastgesteld (mededeling R. van Beusekom).

De kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw zijn ook nieuwe broedvogelsoorten voor het werkgebied van de vogelwerkgroep. In het boek "Flora en fauna der Zuiderzee" (Ten Kate in Redeke, 1936) wordt beschreven dat de zilvermeeuw soms in grote aantallen langs de Zuiderzeekust en op de eilanden voorkomt, maar er blijkbaar niet broedt. Over de kleine mantel-

meeuw wordt niets vermeld, wel over de grote mantelmeeuw. De kleine mantelmeeuw is pas in 1926 voor het eerst op Terschelling als broedvogel vastgesteld en heeft zich van daaruit langzamerhand uitgebreid (Spaans in Teixeira 1979). De verspreidingskaarten in de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (op.cit.) laten een beeld zien van het oprukken van beide soorten. Van de zilvermeeuw waren er al verscheidene atlasblokken in Zuidelijk-Flevoland waar zeker werd gebreed en er staat een blok ingetekend op de plaats van het huidige Almere waar dit waarschijnlijk het geval was. De kleine mantelmeeuw bevond zich in die periode (1973-1997) ter hoogte van Pampus Haven. Tegen het midden van de jaren tachtig waren beide soorten nog steeds geen broedvogel in het werkgebied van de vogelwerkgroep. Hoewel de kleine mantelmeeuw veelvuldig langs de randmeren en bij vuilstorten werd gezien, was dat nauwelijks in de broed-

Kleine mantelmeeuw

Tekening: E.V. Koopman

tijd het geval. Ook de zilvermeeuw was in de broedtijd nauwelijks afwezig (Jonkers et al. 1987). Enkele jaren later verscheen het overzicht van de broedvogels in de provincie Noord-Holland (Ruitenbeek et al. 1990). Het veldwerk hiervoor

was door medewerkers van de provincie uitgevoerd. Ook hierin wordt nog niet over het broeden in het gebied gemeld. Dit jaar was het dus zover en we zullen de stand van beide soorten nauwlettend blijven volgen. De laatste jaren werden in toenemende mate ook in het broedseizoen overal volwassen kleine mantelmeeuwen en zilvermeeuwen gesignaleerd, waarvan laatstgenoemden in het broedseizoen tot op de daken in Hilversum zijn gesignaleerd. In het Gooi zelf zijn de soorten nog niet als broedvogel gesignaleerd, maar we moeten er niet vreemd van opkijken wanneer er binnen enkele jaren meldingen komen van bijvoorbeeld de daken van gebouwen op het industrieterrein Gooi-noord bij Naarden.

Geraadpleegde literatuur

- Jonkers, D.A., R.A. Koe & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Spaans, A.L. 1979. In: Teixeira, R.M (red.). Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Nederlandse Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- Ten Kate, C.B.G. 1936. De vogels van het Zuiderzeegebied. In: Redeke, H.C. Flora en fauna der Zuiderzee. Monografie van een brakwatergebied. Supplement. De Boer Jr., Den Helder.
- Ruitenbeek, W., C.J.G. Scharringa & P.J. Zomerdiik (red.) 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Assendelft.